

Leander

Onno Kusters

De zwemmer is een dichter die de zeestraat overbrugt.
Hij voelt zich als een vis
tussen de vissen
en 't zwelgziek nat bedwongen
strekt hij de moede leden,
klaagt tevreden
over koorts.

De dichter is een zwemmer die de zeestraat overbrugt
in nooit-meer-terugkeerrichting
van zijn voorbeeld:
van Sestos naar Abydos,
in één uur, tien minuten
en zonder Hero's baken,
haar vuur en vlam voor hem,
3 mei 1810.

En zijn onwaardig heldendom in regelslagen rimpelen laat:
*Want ik, die 't proefstuk na wou doen,
Schoon in het lieve Meisaisoen,
Was moede en flauw van 't stout bestaan,
Als had ik wonder wat gedaan.*

De dichter is een zwemmer die bereikte wat hij werd:
overkant van waar hij ons
vervolgens in de steek laat,
in het dagelijks ongerijmde
dat zich opkrult in een kind
op weg naar Kos.

Een dichter is een zwemmer is een drenkeling
ontkomen aan de Hellespont.

Noot bij het gedicht *Leander*. Van 1808 tot 1811 maakte de Engelse dichter Lord Byron (1788-1824) een 'Grand Tour' door de Méditerranée. Begin mei 1810 wachtte hij aan boord van het Engelse fregat *Salsette* op toestemming om binnen te lopen in de haven van Constantinopel.

Op 3 mei 1810 zwom hij samen met luitenant William Ekenhead van het schip over de Hellespont (tegenwoordig: de Dardanellen), de ruim drie mijl brede zeestraat tussen Griekenland en Turkije, van Sestos naar Abydos. Hij deed dat in navolging van de klassieke Griekse held Leander, die vele nachten achtereen de oversteek van Abydos naar Sestos, en dan 's morgens weer terug, zou hebben gemaakt om

zijn geliefde, de priesteres Hero, te bezoeken. Zij ontstak elke nacht een lamp voor hem in de toren waarin zij woonde. Zoals bezongen door onder meer Ovidius en Christopher Marlowe, verdronk Leander toen op een winternacht de wind de lamp uitblies en hij zich niet meer kon oriënteren. Toen Hero de volgende ochtend Leanders aangespoelde lijk op het strand zag liggen, wierp zij zichzelf in zee.

Byron schreef zijn gedicht 'Written after Swimming from Sestos to Abydos, 3 May 1810' kort na zijn oversteek (de gecursiveerde regels in *Leander* en hieronder zijn uit de vertaling van de hand van J.L. van Lennep). Het is een zelfportret vol hoogmoed en zelfspot, waarin hij de koorts die hem beving na

Byron aan zee, geschilderd door Clarkson Frederick Stanfield (1793-1867). In: *Life, Letters and Journals of Lord Byron by Thomas Moore*. London: John Murray, 1839.

afloop van zijn prestatie vergelijkt met Leanders verdrinkingsdood: *'Wy beiden hadden weinig luk. / Myn grap miste als zyn heldenstuk: / Want hy verzoop in 't zwelgziek nat / En ik heb fiks de koorts gehad!'*

Ook in zijn satirische epos *Don Juan* (1819) zou Byron zijn (en Leanders) heldendaad nog eens bezingen.

In een brief uit 1821 aan zijn uitgever verdedigt Byron zich tegen de beschuldiging van de schilder William Turner dat hij, in tegenstelling tot Leander, de gemakkelijkste oversteek had gekozen: 'Het schynt', schrijft Turner, 'dat Lord Byron (...) vergeten heeft, dat Leander den weg dubbel maakte, met en tegen de stroom, terwijl hy (Lord Byron) slechts het gemakkelykste gedeelte van het waagstuk volbracht.'

Byron ontkent 'te hebben vergeten wat aan elken schooljongen bekend is' en omschrijft uitgebreid de stromingen die hem en zijn vriend parten speelden. Ze zijn volgens Byron net zo verraderlijk als wanneer

de zeestraat in omgekeerde richting wordt overgestoken – iets waar Turner zelf, tot genoegen van Byron, niet in was geslaagd.

Byron was een verwoed zwemmer, wellicht ook omdat hij mank was: hij zwom beter dan hij liep. Niet alleen de Hellespont maar ook de rivier de Taag en het open water tussen het Lido en Venetië wist hij te bedwingen.

Byron overleed in 1824 in Missolonghi aan de Griekse westkust tijdens voorbereidingen om deel te nemen aan de Griekse onafhankelijkheidsoorlog tegen het Ottomaanse Rijk.

'[E]en kind op weg naar Kos' behoeft geen nadere toelichting.

De vertalingen van Byrons brief en gedicht werden gepubliceerd in *Het Nederduytsch Zuid-Afrikaansch Tydschrift*, deel VIII, Kaapstad: George Greig, 1831: 207-211. Het tijdschrift is te vinden via books.google.nl.